

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 18 och 45 a § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården samt till lag om upphävande av 6 § 2 mom. lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att den kostnadsfördelning mellan staten och kommunerna när det gäller social- och hälsovården som bestäms i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården ändras så, att statens andel höjs från 25,3 procent till 25,36 procent av de kalkylerade kostnaderna. Kommunernas andel av kostnaderna sjunker på motsvarande sätt från 74,7 procent till 74,64 procent. I denna proposition föreslås också att de be-

stämmelser upphävs som gäller en höjning av kommunens självfinansieringsandel med ett belopp som motsvarar det statsunderstöd som betalas till kompetenscentrum inom det sociala området som inlett sin verksamhet vid ingången av 2002.

Propositionen hänför sig till tilläggsbudgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Statsandelsprocentens storlek

I 18 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) bestäms om bibehållande av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna när det gäller social- och hälsovården. Kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården fördelas från ingången av 2002 mellan kommunerna och staten så, att kommunernas andel av de kostnader som bestäms enligt denna lag är 74,7 procent och statens andel är 25,3 procent. Om det enligt 3 § 2 punkten statsandelslagen (1147/1996) har beslutats att den årliga förändringen i kostnadsnivån under vissa år skall beaktas med mindre än det fulla beloppet, skall detta vid kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas så att statens andel minskar så att den motsvarar den nedsatta justeringen av

kostnadsnivån för åren i fråga.

I kostnadsfördelningen beaktas med stöd av 18 § 2 mom. driftskostnaderna för ordnande av verksamhet enligt speciallagar och statsandelen för driftskostnaderna. I driftskostnaderna ingår inte kostnader för anläggningsprojekt, mervärdesskattens andel, kalkylerade räntor och avskrivningar, kostnader för skötsel av lån eller andra motsvarande poster.

Vid ingången av 2002 slopades i lagen om statsandelar till kommunerna den begränsningsbestämmelse gällande utjämning av statsandelar som begränsade det utjämningsavdrag som gjordes med stöd av skatteinkomsterna till högst 15 procent av kommunens kalkylerade skatteinkomst. En summa som motsvarar statens minskade utgifter på grund av den slopade begränsningen i samband med utjämningsavdraget lades till statsandelen för driftskostnaderna för kommunernas social- och hälsovård. En del av tillägget genomfördes så, att den statliga finansie-

ringsandel som fastställs i 18 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården höjdes med 0,35 procentenheter. Ändringarna baserade sig delvis på ett ställningstagande som regeringens finanspolitiska ministerutskott godtagit den 15 maj 2001 om åtgärder för att göra den kommunala ekonomin stabilare.

Dessutom höjdes statsandelsprocenten för driftskostnader inom social- och hälsovården ytterligare med 0,75 procent framför allt för utvecklande av välfärdstjänster för barn och unga. Således höjdes statsandelsprocenten för driftskostnader inom social- och hälsovården med totalt 1,1 procentenhet från 24,2 procent till 25,3 procent.

Omfattningen av statens minskade utgifter 2002 i samband med att begränsningen i fråga om utjämningsavdraget slopades och fördelningen av andelarna av samfundsskatten ändrades kunde inte exakt fastställas förrän de utjämnings- av statsandelen som baserade sig på skatteintäkterna 2000 kunde fastställas. Därför kunde det slutliga beloppet av tillägget till statsandelen för social- och hälsovården ännu inte fastställas hösten 2001, utan höjningen av statsandelsprocenten fastställdes utgående från förhandskalkyler.

Utjämningsarna av statsandelen har fastställts i slutet av 2001 och på motsvarande sätt har man kunnat räkna ut den totala minskning i statens utgifter som baserar sig på de ovan nämnda ändringarna. Utgående från de slutliga kalkylerna minskar statens utgifter med 9 285 000 euro mer än beräknat. På motsvarande sätt kan alltså även statsandelen för social- och hälsovården från och med ingången av 2002 höjas mer än beräknat. Av det ovan nämnda beloppet om 9 285 000 euro föreslås det att 3 000 000 euro används för sänkning av kommunernas självfinansieringsandel på det sätt som beskrivs nedan. Det föreslås dock att huvudparten av höjningen används till höjning av statsandelsprocenten. På denna grund föreslås det att statsandelsprocenten i fråga om driftskostnaderna inom social- och hälsovården höjs från 25,3 procent till 25,36 procent.

1.2. Kommunens självfinansieringsandel

Med stöd av 4 § 1 mom. lagen om statsandelar till kommunerna beaktas en förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena, om den följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga. Således inverkar t.ex. en ändring av grunderna för fastställande av utkomststöd automatiskt på beloppet av statsandelen. Där- emot inverkar en ändring i grunderna för fastställande av t.ex. bostadsbidraget inte med stöd av paragrafen i fråga direkt på be- loppet av statsandelen till kommunerna, även om det har faktiska följder för nivån på utgif- terna för utkomststödet. För att förhållandet mellan staten och kommunerna i dylika änd- ringssituationer skall vara fortsatt kostnads- neutralt måste den självfinansieringsandel per invånare som ålagts kommunerna juste- ras på motsvarande sätt.

Detta förfarande har bl.a. tillämpats i samband med lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) som trädde i kraft vid ingången av 2002. Det statsunderstöd som betalas för kompetenscentrumens verksamhet beaktas med stöd av 45 a § 2 mom. *lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården* som minskning av beloppet av statsandelen för driftskostnader inom den kommunala social- och hälsovården. Om denna princip bestäms också i 6 § 2 mom. *lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området*. Minskningen har från och med ingången av 2002 genomförts så att kommunernas självfinansieringsandel har höjts med 0,58 euro för varje kommuninvånare.

Kommunerna spelar en central roll i kompetenscentrumverksamheten inom det sociala området. Kompetenscentrumverksamheten avviker till sin karaktär dock från kommu- nernas normala produktion av social- och hälsovårdstjänster, vars kostnader statsande- len är avsedd att täcka. I kompetenscentru- mens verksamhet betonas utvecklandet av tjänster och sakkunskap och i verksamheten deltar förutom kommunerna också de vikti- gaste universiteten och yrkeshögskolorna. Således är det motiverat att föreslå att den ovan nämnda kopplingen mellan statsunder-

stödet för kompetenscentrum inom det sociala området och höjningen av kommunernas självfinansieringsandel när det gäller kostnaderna för social- och hälsovården skall upplösas. Således föreslås det att 45 a § 2 mom. lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och 6 § 2 mom. lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området upphävs. Detta innebär i framtiden att det statsunderstöd som betalas till kompetenscentrumen inom det sociala området är en självständig post som inte beaktas då statsandelen för kommunernas social- och hälsovård fastställs.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Det föreslås att statsandelen för driftskostnaderna inom social- och hälsovården höjs med sammanlagt 9 285 000 euro. Av detta belopp skall 3 000 000 euro användas på det sätt som nämns ovan till sänkning av kommunernas självfinansieringsandel med en summa som motsvarar det statsunderstöd som betalas för kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området. Den resterande summan, dvs. 6 285 000 euro, skall användas till en höjning av statsandelsprocenten för driftskostnaderna inom social- och hälsovården med sammanlagt 0,06 procentenheter till 25,36 procent 2002.

Den föreslagna upplösningen av kopplingen mellan statsunderstödet för kompetenscentrumverksamheten och statsandelen till kommunerna innebär att kommunernas självfinansieringsandel sjunker med 0,58 euro per invånare.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Den baserar sig i fråga om höjningen av statsandelsprocenten på det ställningstagande som regeringens finanspolitiska ministerutskott

godkände den 15 maj 2001 om åtgärder för en ökad stabilitet i den kommunala ekonomin.

Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Om betalning av statsandel bestäms i 17 § lagen om statsandelar till kommunerna. Paragrafen tillämpas med stöd av 32 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården också på betalning av statsandel för social- och hälsovården. Statsandelarna betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad.

Den förhöjda statsandelsprocent och den sänkning av kommunernas självfinansieringsandel som föreslås skall tillämpas retroaktivt på den statsandel för social- och hälsovården som fastställs från och med ingången av 2002. Avsikten är att beslutet om statsandel för kommunernas social- och hälsovård 2002 justeras på ett sätt som motsvarar den höjda statsandelsprocenten och den sänkta självfinansieringsandelen. På denna grund fastställs också det nya beloppet av de månatliga betalningsposterna av statsandelen. Under de första månaderna 2002 har statsandel betalats till kommunerna i månatliga poster enligt den tidigare statsandelsprocenten och självfinansieringsandelen. Avsikten är att skillnaden mellan de månatliga poster som fastställs enligt de nya grunderna och de lägre månatliga poster som redan betalats skall betalas retroaktivt till kommunerna för perioden i fråga i samband med den första månatliga post som kan fastställas enligt de nya kalkyleringsgrunderna. Det föreslås att det bestäms särskilt om denna princip i ikraftträdelsebestämmelsen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggas Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av 18 och 45 a § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) 45 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1409/2001, och
ändras 18 § 1 mom., sådant det lyder i sistnämnda lag, 1409/2001, som följer:

18 §

Bibehållande av kostnadsfördelningen

Kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården fördelas mellan kommunerna och staten så att kommunernas andel av de kostnader som bestäms enligt denna lag är 74,64 procent och statens andel 25,36 procent. Om det enligt 3 § 2 punkten statsandelslagen har beslutats att den årliga förändringen i kostnadsnivån under vissa år skall beaktas med mindre än det fulla beloppet, skall detta vid kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas så att statens andel minskar så att den motsvarar den ned-satta justeringen av kostnadsnivån för åren i fråga.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

Statsandelen för kommunernas social- och hälsovård höjs från och med ingången av 2002 så att den motsvarar den statsandelsprocent som bestäms i denna lag och kommunens självfinansieringsandel. Utan hinder av vad som bestäms i 17 § 1 mom. lagen om statsandelar till kommunerna och i 32 § 3 punkten i denna lag betalas skillnaden mellan de förhöjda månatliga posterna och de månatliga poster av statsandelen för 2002 som betalats redan före lagens ikraftträdande retroaktivt till kommunerna i samband med den första månatliga post av statsandelen som bestäms på grunder som anges i denna lag.

2.

Lag**om upphävande av 6 § 2 mom. lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 13 december 2001 om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) 6 § 2 mom.

2 §

Denna lag träder i kraft den 200 .
Den självfinansieringsandel som inverkar på statsandelen för kommunernas social- och hälsovård beräknas i enlighet med denna lag från ingången av 2002.

Helsingfors den 24 maj 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Eva Biaudet*

1.

Lag

om ändring av 18 och 45 a § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 3 augusti 1992 om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) 45 a § 2 mom., sådant det lyder i lag 1409/2001, och
ändras 18 § 1 mom., sådant det lyder i sistnämnda lag, 1409/2001, som följer:

Gällande lydelse

18 §

Bibehållande av kostnadsfördelningen

Kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården fördelas mellan kommunerna och staten så att kommunernas andel av de kostnader som bestäms enligt denna lag är 74,7 procent och statens andel 25,3 procent. Om det enligt 3 § 2 punkten statsandelslagen har beslutats att den årliga förändringen i kostnadsnivån under vissa år skall beaktas med mindre än det fulla beloppet, skall detta vid kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas så att statens andel minskar så att den motsvarar den nedsatta justeringen av kostnadsnivån för åren i fråga.

Föreslagen lydelse

18 §

Bibehållande av kostnadsfördelningen

Kostnaderna för den kommunala social- och hälsovården fördelas mellan kommunerna och staten så att kommunernas andel av de kostnader som bestäms enligt denna lag är 74,64 procent och statens andel 25,36 procent. Om det enligt 3 § 2 punkten statsandelslagen har beslutats att den årliga förändringen i kostnadsnivån under vissa år skall beaktas med mindre än det fulla beloppet, skall detta vid kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna beaktas så att statens andel minskar så att den motsvarar den nedsatta justeringen av kostnadsnivån för åren i fråga.

45 a §

Höjning av kommunens självfinansieringsandel

Totalbeloppet av det statsunderstöd som har beviljats för verksamheten vid de i lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) avsedda kompetenscentrumen minskar med motsva-

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

rande summa den statsandel för driftskostnader som fastställs enligt 10 § i denna lag. Avdraget genomförs genom att kommunens självfinansieringsandel höjs från och med 2002.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 200 . Statsandelen för kommunernas social- och hälsovård höjs från och med ingången av 2002 så att den motsvarar den statsandelsprocent som bestäms i denna lag och kommunens självfinansieringsandel. Utan hinder av vad som bestäms i 17 § 1 mom. lagen om statsandelar till kommunerna och i 32 § 3 punkten i denna lag betalas skillnaden mellan de förhöjda månatliga posterna och de månatliga poster av statsandelen för 2002 som betalats redan före lagens ikraftträdande retroaktivt till kommunerna i samband med den första månatliga post av statsandelen som bestäms på grunder som anges i denna lag.

2.

Lag

om upphävande av 6 § 2 mom. lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Grunderna för bestämmande av statsunderstöd

Det totala beloppet av statsunderstödet dras av från statsandelen för kommunernas social- och hälsovård så som bestäms i 45 a § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992).

(2 mom. upphävs)

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen den 13 december 2001 om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) 6 § 2 mom.

2 §

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Den självfinansieringsandel som inverkar på statsandelen för kommunernas social- och hälsovård beräknas i enlighet med denna lag från ingången av 2002.*
